

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор
Одеського державного університету
внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор

Максим КОРНІЄНКО

20 05 2026 р.

ВИСНОВОК

Одеського державного університету внутрішніх справ щодо дисертації Самоха Миколи Юрійович на тему: «Фраудаторні правочини: проблеми теорії та практики», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

ВИТЯГ

з протоколу засідання кафедри цивільно-правових дисциплін інституту права та безпеки Одеського державного університету внутрішніх справ від 18 травня 2026 року № 7 щодо проведення публічної презентації та обговорення наукових результатів дисертації аспіранта Одеського державного університету внутрішніх справ Самоха Миколи Юрійовича на тему: «Фраудаторні правочини: проблеми теорії та практики»

ГОЛОВУЮЧИЙ: кандидат юридичних наук, професор Маковій Віктор Петрович.

ПРИСУТНІ:

Корнієнко М.В., доктор юридичних наук, професор,
Галуцько В.М., доктор юридичних наук, професор,
Матвеева Л.Г., доктор юридичних наук, професор,
Собко Г.М., доктор юридичних наук, професор,
Денисова А.В., доктор юридичних наук, професор,
Домброван Н.В., кандидат юридичних наук, доцент,
Теслюк І.О., кандидат юридичних наук,
Резніченко С.В., кандидат юридичних наук, професор,
Мирза С.С., кандидат юридичних наук, доцент,
Церковна О.В. кандидат юридичних наук, доцент,
Риженко І.М. кандидат юридичних наук, доцент,
Середницька І.А. кандидат юридичних наук, доцент

Андрієнко І.С. кандидат юридичних наук, доцент
Лавренюк О.В. кандидат юридичних наук, доцент
Ковбан А.В. кандидат юридичних наук, доцент
Сорока І.І. доктор філософії

З присутніх – 5 докторів наук та 9 кандидатів наук – фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації, 1 доктор філософії.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення наукового дослідження ад'юнкта Одеського державного університету внутрішніх справ Самоха Миколи Юрійовича на тему: «Фраудаторні правочини: проблеми теорії та практики», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» з метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Робота виконана в Одеському державному університеті внутрішніх справ.

Науковий керівник: Мирза С.С., кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри загальноправових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ.

Самох Микола Юрійович, народився 18 грудня 1994 року у місті Самборі Львівської області. Громадянин України.

У 2012 році закінчив середню школу № 10 у м. Самборі Львівської області.

У 2016 році закінчив Національний університет «Одеська юридична академія» за спеціальністю «Право», бакалавр;

У 2018 році закінчив Національний університет «Одеська юридична академія» за спеціальністю «Право», магістр;

У 2018 році закінчив Міжнародний гуманітарний університет за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування», магістр;

У 2020 році отримав свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю та з того часу є адвокатом Національної асоціації адвокатів України;

У серпні 2022 року зарахований до Одеського державного університету внутрішніх справ аспірантом денної форми навчання докторантури та аспірантури.

Тема дисертації затверджена на засіданні Вченої ради Одеського державного університету внутрішніх справ 29 вересня 2022 року, протокол № 1.

Освітньо-наукову програму підготовки здобувачів третього (освітньо – наукового) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право» завершено 17 березня 2026 року.

Здобувач має 7 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 статті у наукових фахових виданнях України, 3 тези доповідей на науково-практичних конференціях.

СЛУХАЛИ:

Доповідь аспіранта Самоха Миколи Юрійовича, про результати виконаного наукового дослідження на тему: «Фраудаторні правочини: проблеми теорії та практики». Здобувач ознайомив присутніх зі структурою дисертації, обґрунтував актуальність обраної теми дослідження.

Доповідь аспіранта Самоха Миколи Юрійовича, про результати виконаного наукового дослідження на тему: «Фраудаторні правочини: проблеми теорії та практики». Здобувач ознайомив присутніх зі структурою дисертації, обґрунтував актуальність обраної теми дослідження. Необхідність дослідження проблематики фраудаторних правочинів обумовлена динамічним розвитком ринкових відносин, зростанням кількості спорів, пов'язаних із недобросовісним відчуженням майна боржниками, а також недостатнім нормативним врегулюванням зазначених правочинів у чинному цивільному законодавстві України. В умовах економічної нестабільності, збільшення кількості процедур банкрутства та неплатоспроможності особливого значення набуває проблема забезпечення ефективного захисту прав кредиторів. Відповідно формальна законність багатьох правочинів, спрямованих на виведення активів боржника, ускладнює застосування традиційних механізмів захисту, що обумовлює необхідність формування цілісної доктрини фраудаторності та вироблення єдиних критеріїв оцінки недобросовісної поведінки.

У першому розділі дисертаційного дослідження здійснено історико-правовий аналіз генезису фраудаторних правочинів, простежено їх розвиток у римському праві та рецепцію в європейських правових системах. Особлива увага приділена теоретичному осмисленню сутності фраудаторних правочинів та визначенню їх ознак, а також критеріям відмежування від інших недійсних правочинів. У цьому контексті розкрито природу фраудаторного правочину як форми зловживання правом, що суперечить принципам добросовісності, справедливості та розумності.

Також у першому розділі досліджено особливості укладення фраудаторних правочинів як способу недобросовісної реалізації суб'єктивних цивільних прав, проаналізовано співвідношення принципу свободи договору із заборонаю зловживання правом, а також обґрунтовано значення принципу добросовісності як ключового критерію оцінки поведінки учасників цивільних правовідносин. Окрему увагу приділено встановленню правової природи фраудаторності через категорію зловживання суб'єктивним цивільним правом, визначенню механізмів заподіяння шкоди кредиторів шляхом відчуження активів боржника та дослідженню теоретичних підходів до кваліфікації таких правочинів у сучасній цивілістичній доктрині.

Разом з тим у першому розділі дисертації досліджено доктринальні підходи до розуміння правової природи фраздаторних правочинів у сучасному приватному праві, проаналізовано наукові концепції щодо їх місця в системі цивільно-правових засобів захисту прав кредиторів та визначено особливості їх функціонального призначення у механізмі протидії недобросовісній поведінці боржника. У результаті проведеного дослідження обґрунтовано, що фраздаторні правочини слід розглядати не лише як окремий різновид недійсних правочинів, а як самостійну правову конструкцію, спрямовану на забезпечення балансу інтересів учасників цивільного обороту, стабільності майнових відносин та ефективного захисту прав кредиторів.

Другий розділ присвячено дослідженню інституту недійсності правочинів як ключового механізму захисту порушених прав кредиторів. Розглянуто співвідношення фраздаторних, фіктивних та удаваних правочинів, акцентовано увагу на проблемі доказування ознак фраздаторності та визначенні меж добросовісності сторін. Досліджено питання наслідків визнання фраздаторних правочинів недійсними, зокрема реституційних механізмів, можливостей звернення стягнення на відчужене майно, значення інституту добросовісного набувача та можливість притягнення винних у вчиненні фраздаторних правочинів осіб до субсидіарної відповідальності за зобов'язаннями боржника. Також проаналізовано проблематику процесуального характеру, яка має місце при визнанні недійсними фраздаторних правочинів у конкурсному провадженні.

У другому розділі досліджено інститут недійсності правочинів як механізму захисту порушених прав кредиторів. Проаналізовано правову природу недійсності фраздаторних правочинів та особливості застосування наслідків їх недійсності у цивільних, господарських спорах та процедурах банкрутства (неплатоспроможності). Значну увагу приділено проблемі доказування фраздаторності, зокрема встановленню наміру боржника, наявності шкоди кредиторів та оцінці добросовісності сторін правочину.

Доведено, що принцип добросовісності, закріплений у статті 3 Цивільного кодексу України, а також заборона зловживання правом, передбачена статтею 13 ЦК України, можуть виступати самостійними підставами для визнання правочину недійсним у разі його фраздаторного характеру. Обґрунтовано необхідність розширеного застосування загальних засад цивільного законодавства у випадках, коли формальна відповідність правочину вимогам закону поєднується з очевидною недобросовісністю поведінки боржника.

Крім того, у другому розділі досліджено співвідношення інституту недійсності фраздаторних правочинів із суміжними цивільно-правовими конструкціями, зокрема фіктивними та удаваними правочинами. На підставі аналізу судової практики та цивілістичної доктрини обґрунтовано, що ключовим критерієм відмежування фраздаторного правочину є його спрямованість на реальне настання правових наслідків при одночасному використанні правової

форми з метою заподіяння шкоди кредиторів. У зв'язку з цим доведено недоцільність ототожнення фраздаторних правочинів із фіктивними або удаваними правочинами, оскільки їх правова природа, функціональне призначення та механізми правового захисту істотно відрізняються. Особливу увагу приділено дослідженню критеріїв добросовісності поведінки сторін правочину та ролі принципу справедливості у формуванні сучасного підходу до оцінки недобросовісного відчуження майна боржника.

Також у межах другого розділу проаналізовано особливості застосування наслідків недійсності фраздаторних правочинів у процедурах банкрутства (неплатоспроможності), де оспорювання таких правочинів спрямоване не лише на захист окремого кредитора, а й на забезпечення балансу інтересів усіх учасників конкурсного провадження. Досліджено правову природу конкурсного оспорювання, специфіку повернення майна до ліквідаційної маси боржника, а також проблеми визначення правового статусу добросовісного набувача у випадках недійсності фраздаторних правочинів. У результаті проведеного дослідження обґрунтовано, що інститут недійсності фраздаторних правочинів виконує не лише відновлювальну, але й превентивну функцію, оскільки спрямований на запобігання недобросовісному виведенню активів та забезпечення стабільності цивільного обороту.

У третьому розділі дисертаційного дослідження узагальнено матеріали судової практики Верховного Суду щодо розгляду справ про визнання недійсними фраздаторних правочинів у цивільних і господарських справах, а також у межах конкурсного провадження (справах про банкрутство (неплатоспроможність)). На основі аналізу судових рішень за 2018–2026 рр. виявлено основні тенденції, серед яких: посилення вимог до доказування недобросовісності боржника; застосування принципу добросовісності як критерію правової оцінки правочину; розширення практики визнання фраздаторними як оплатних, так і безоплатних правочинів. Особливий акцент зроблено на відмінностях у підходах до оцінки фраздаторності у цивільних і господарських справах та справах про банкрутство (неплатоспроможність), що пояснюється різною природою відносин та складом учасників.

Крім того, у третьому розділі досліджено особливості формування сучасної судової доктрини фраздаторних правочинів у практиці Верховного Суду та встановлено, що саме правозастосовна діяльність стала ключовим чинником розвитку цього інституту в умовах відсутності його належного нормативного закріплення. Проаналізовано підходи судів до визначення критеріїв фраздаторності правочинів, оцінки поведінки сторін крізь призму принципів добросовісності, розумності та справедливості, а також до встановлення причинного зв'язку між укладенням правочину та порушенням майнових інтересів кредитора. Виявлено тенденцію поступового переходу судової практики від

формального підходу до оцінки правочинів до змістовного аналізу їх економічної сутності, фактичної мети та наслідків для кредиторів.

Окрему увагу приділено дослідженню процесуальних аспектів оспорювання фраздаторних правочинів у різних видах судочинства. Зокрема, проаналізовано особливості розподілу доказового навантаження між сторонами, специфіку доказування недобросовісності боржника та контрагента, а також проблеми забезпечення балансу між принципом стабільності цивільного обороту та необхідністю ефективного захисту прав кредиторів. У межах дослідження обґрунтовано, що у справах про банкрутство (неплатоспроможність) фраздаторний правочин розглядається не лише як окреме порушення прав кредитора, а як інструмент неправомірного виведення активів із конкурсної маси, що безпосередньо впливає на ефективність процедур неплатоспроможності та справедливості задоволення вимог усіх кредиторів.

По закінченні доповіді Самоха М.Ю. присутніми були поставлені такі запитання:

МАКОВІЙ В.П., кандидат юридичних наук, професор: шановний Миколо Юрійович! Яким чином положення щодо добросовісності, неприпустимості зловживання правом та захисту прав кредиторів, які лежать в основі концепції фраздаторності, знайшли своє відображення у загальних засадах Кодексу приватного права (проекту нового Цивільного кодексу України), та чи свідчить це про подальше нормативне закріплення доктрини фраздаторних правочинів у вітчизняному приватному праві?

САМОХ М.Ю. Дякую за запитання. Так, у проекті нового Цивільного кодексу України відповідні положення отримали подальший розвиток через посилення ролі принципів добросовісності, розумності, справедливості та недопустимості зловживання правом, що свідчить про тенденцію до системного нормативного закріплення концепції фраздаторності у сучасному приватному праві України. Водночас проєкт Кодексу приватного права значно розширює значення загальних засад цивільного законодавства як безпосереднього регулятора приватноправових відносин, надаючи принципу добросовісності універсального характеру. Це означає, що оцінка поведінки учасників цивільного обороту дедалі більше ґрунтується не лише на формальному дотриманні вимог закону, а й на відповідності їх дій соціальному призначенню цивільних прав та необхідності забезпечення балансу інтересів усіх учасників правовідносин. Саме такий підхід є концептуально близьким до правової природи фраздаторних правочинів, оскільки дозволяє визнавати неправомірними ті дії боржника, які формально відповідають вимогам закону, але фактично спрямовані на заподіяння шкоди кредиторів або уникнення виконання зобов'язань.

Крім того, у проєкті нового Цивільного кодексу України простежується тенденція до посилення захисної функції приватного права, зокрема щодо охорони майнових інтересів кредиторів та протидії недобросовісному виведенню активів боржника. Це має прояв у розширенні значення принципу заборони зловживання правом, розвитку механізмів оспорювання недобросовісних правочинів та закріпленні підходу, за якого свобода договору не є абсолютною і обмежується необхідністю дотримання добросовісності та справедливості. У цьому аспекті можна стверджувати, що сучасна рекодифікація цивільного законодавства фактично створює підґрунтя для подальшої легалізації та нормативного оформлення доктрини фrawdаторних правочинів як самостійного правового інституту в системі українського приватного права.

МАКОВІЙ В.П., кандидат юридичних наук, професор: шановний Миколо Юрійович! У контексті вимог до чинності правочину, закріплених у статті 203 Цивільного кодексу України, прошу Вас уточнити, в межах якої саме структурної складової цієї норми може проявлятися фrawdаторність як цивільно-правове явище?

САМОХ М.Ю. Дякую за запитання. Фrawdаторність як поведінкова та юридична конструкція не обмежується виключно однією формальною частиною статті 203 ЦК України, однак її прояви найбільш тісно корелюють із вимогами щодо відповідності правочину закону, добросовісності та спрямованості волі сторін.

У практичному вимірі її ознаки можуть проявлятися передусім у площині фіктивності або удаваності правочину, коли зовнішня форма не відповідає реальній волі сторін або спрямована на досягнення протиправного результату, зокрема – уникнення виконання зобов'язань перед кредиторами.

Разом з тим, фrawdаторність значно ширше пов'язана із загальною вимогою частини першої статті 203 ЦК України щодо того, що зміст правочину не може суперечити Цивільному кодексу України, іншим актам цивільного законодавства, а також моральним засадам суспільства. У випадку фrawdаторного правочину формальна законність зовнішньої конструкції нерідко поєднується із фактичним використанням цивільного права всупереч його соціальному призначенню. Саме тому при оцінці таких правочинів ключового значення набуває не лише формальна відповідність законодавству, а й аналіз його реальної мети, економічного змісту, добросовісності поведінки сторін та наслідків для кредитора. У цьому аспекті фrawdаторність безпосередньо пов'язується із принципом недопустимості зловживання правом, закріпленим у статті 13 ЦК України, який фактично доповнює критерії чинності правочину, передбачені статтею 203 ЦК України.

Крім того, прояви фrawdаторності можуть стосуватися і внутрішньої волі учасників правочину, тобто вимоги щодо вільного та справжнього волевиявлення сторін. Хоча сторони зовні демонструють намір укласти цивільно-правовий

договір, їх справжньою метою може бути не досягнення господарського чи цивільного результату, а приховане виведення активів, створення штучної неплатоспроможності або унеможливлення звернення стягнення на майно боржника. Саме тому фrawdаторний правочин нерідко характеризується певним дефектом правової мети, коли юридична форма використовується для досягнення результату, що суперечить принципам добросовісності, справедливості та балансу інтересів учасників цивільного обороту.

Таким чином, фrawdаторність у структурі статті 203 ЦК України не зводиться лише до окремого елемента недійсності правочину, а має комплексний характер та проявляється через порушення загальних засад цивільного законодавства, невідповідність поведінки сторін принципу добросовісності, дефект правової мети правочину та використання цивільно-правових механізмів всупереч їх функціональному призначенню.

ДЕНИСОВА А.В., доктор юридичних наук, професор: шановний Микола Юрійович! Яким чином категорія фrawdаторності корелює із загальними засадами цивільного законодавства України, зокрема принципами добросовісності, справедливості та недопустимості зловживання правом?

САМОХ М.Ю. Дякую за запитання. Фrawdаторність як правова категорія безпосередньо не закріплена у Цивільному кодексі України у вигляді окремої норми чи самостійного інституту, однак її зміст і правова природа відображені через систему загальних засад цивільного законодавства, насамперед через принципи добросовісності, справедливості, розумності, неприпустимості зловживання правом та свободи договору в її межах.

Передусім, фrawdаторний правочин суперечить принципу добросовісності, закріпленому у статті 3 Цивільного кодексу України, оскільки боржник, укладаючи відповідний правочин, формально реалізує належне йому суб'єктивне право, однак фактично використовує його з недобросовісною метою – уникнення виконання зобов'язань перед кредитором, приховування майна або зменшення платоспроможності. У цьому аспекті фrawdаторність є одним із проявів недобросовісної поведінки учасника цивільних правовідносин. Крім того, фrawdаторність тісно пов'язана із заборобою зловживання правом, передбаченою статтями 13 та 16 Цивільний кодекс України. Особа не може здійснювати свої цивільні права виключно з наміром завдати шкоди іншій особі або використовувати право всупереч його соціальному призначенню. Саме тому укладення правочину з метою виведення активів, унеможливлення звернення стягнення на майно чи порушення майнових інтересів кредитора розглядається сучасною судовою практикою як форма зловживання цивільним правом.

Водночас фrawdаторність демонструє межі реалізації принципу свободи договору. Хоча сторони є вільними в укладенні договорів та визначенні їх змісту, така свобода не є абсолютною. Вона обмежується необхідністю дотримання прав та законних інтересів інших осіб, принципів добросовісності та справедливості.

Тому правочин, який формально відповідає вимогам закону, але спрямований на заподіяння шкоди кредитору, може бути визнаний судом недопустимим з позиції загальних засад цивільного законодавства.

РЕЗНІЧЕНКО С.В., кандидат юридичних наук, професор: шановний Миколо Юрійович! Яким чином у Вашому дисертаційному дослідженні простежується співвідношення категорії фраздаторності із шиканою як формою зловживання цивільним правом, та чи можна розглядати фраздаторний правочин як окремий прояв недобросовісного здійснення суб'єктивного цивільного права?

САМОХ М.Ю. Дякую за запитання. Так, у дисертаційному дослідженні обґрунтовано, що фраздаторність безпосередньо пов'язана із категорією зловживання правом, оскільки фраздаторний правочин формально здійснюється в межах належного особі суб'єктивного права, однак фактично спрямований на заподіяння шкоди кредитору або уникнення виконання обов'язку. Водночас шикана та фраздаторність не є тотожними поняттями: якщо шикана характеризується переважно наміром завдати шкоди іншій особі, то фраздаторний правочин має більш складну правову природу, поєднуючи елементи недобросовісності, порушення балансу інтересів сторін та зловживання свободою договору.

МАКОВІЙ В.П., кандидат юридичних наук, професор: У науковій літературі, зокрема у працях В. Крата, фраздаторні правочини іноді співвідносяться з частиною першою статті 203 ЦК України як такими, що порушують вимоги щодо змісту правочину та засад правопорядку. У зв'язку з цим прошу пояснити: яким чином співвідносяться правочини, що порушують публічний порядок, і фраздаторні правочини?

САМОХ М.Ю. Дякую за запитання. Співвідношення зазначених категорій є складним і багаторівневим. Фраздаторний правочин не завжди тотожний правочину, що порушує публічний порядок, оскільки його ключовою ознакою є спрямованість на шкоду кредитору, тобто приватноправовий інтерес.

Водночас у певних випадках фраздаторна поведінка може виходити за межі суто приватного спору та набувати ознак порушення публічного порядку, якщо вона системно спрямована на підриг стабільності цивільного обороту або обходження імперативних норм права. Отже, співвідношення цих категорій слід розглядати як перетин, а не як тотожність.

Варто також зазначити, що правочини, які порушують публічний порядок, традиційно характеризуються посяганням на фундаментальні засади правопорядку, моральності, економічної безпеки держави чи основоположні конституційні цінності. Натомість фраздаторний правочин у більшості випадків спрямований насамперед на порушення приватних майнових інтересів конкретного кредитора або групи кредиторів. Саме тому не кожен фраздаторний правочин автоматично становить загрозу публічному порядку у вузькому юридичному розумінні. Однак якщо механізми недобросовісного відчуження

активів, штучного створення неплатоспроможності чи приховування майна набувають системного характеру, вони фактично впливають на стабільність цивільного обороту, довіру до договірних відносин та ефективність судового захисту, що вже виходить за межі виключно приватноправового конфлікту.

Крім того, сучасна судова практика та доктрина приватного права поступово демонструють тенденцію до розширеного тлумачення категорії публічного порядку через призму загальних засад цивільного законодавства, зокрема принципів добросовісності, справедливості та неприпустимості зловживання правом. У цьому аспекті фrawdаторний правочин може розглядатися як такий, що суперечить не лише інтересам окремого кредитора, а й самим засадам цивільного правопорядку, оскільки використовує юридичну форму всупереч її соціальному та функціональному призначенню. Саме тому у сучасному праворозумінні фrawdаторність дедалі частіше оцінюється не лише як порушення приватного інтересу, а як прояв недобросовісної правової поведінки, несумісної з принципами належного функціонування цивільного обороту.

ЦЕРКОВНА О.В., кандидат юридичних наук, доцент: шановний Миколо Юрійович! У дисертаційному дослідженні Вами частково здійснено аналіз підходів до розуміння та правового регулювання фrawdаторних правочинів у зарубіжних правопорядках. У зв'язку з цим виникає питання: чи вбачаєте Ви можливість імплементації окремих елементів зарубіжного досвіду у національне цивільне законодавство України, зокрема у частині нормативного закріплення конструкції фrawdаторного правочину та механізмів захисту прав кредиторів?

САМОХ М.Ю. Дякую за запитання. У межах дисертаційного дослідження порівняльно-правовий аналіз мав допоміжний характер і використовувався переважно для висвітлення генезису інституту фrawdаторних правочинів та особливостей його розуміння у різних правових системах. Водночас комплексний аналіз моделей правового регулювання фrawdаторності у зарубіжних країнах не був основним предметом дослідження, а тому окремі пропозиції щодо прямої імплементації відповідних іноземних механізмів у національне законодавство спеціально не формулювалися.

Разом із тим у роботі обґрунтовано необхідність подальшого вдосконалення національного цивільного законодавства та законодавства про банкрутство з урахуванням актуальної судової практики Верховного Суду, принципів добросовісності, справедливості та недопустимості зловживання правом. На мою думку, питання адаптації окремих зарубіжних моделей правового регулювання фrawdаторних правочинів, зокрема *Paulian action*, механізмів *non-opposability* чи спеціальних способів захисту кредиторів, є перспективним напрямом подальших наукових досліджень і цілком може становити предмет окремого дисертаційного дослідження у сфері порівняльного приватного права. Однак практика Європейського суду з прав людини стосовно досліджуваної нами теми буде

обов'язково доопрацьована і відповідні результати зазначені у дисертаційному дослідженні.

МАТВЄЄВА Л.Г., доктор юридичних наук, професор: шановний Миколо Юрійович! З огляду на поділ недійсності правочинів на абсолютну та відносну, прошу пояснити, як саме ця класифікація простежується у контексті фrawdаторних правочинів, зокрема з урахуванням положень законів України «Про виконавче провадження» та «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», де такі правочини визнаються недійсними.

САМОХ М.Ю. Дякую за запитання. У контексті фrawdаторних правочинів доцільно говорити переважно про конструкцію відносної недійсності, оскільки їх оспорювання здійснюється заінтересованою стороною, як правило, кредитором або уповноваженим суб'єктом у межах відповідної процедури.

Водночас у спеціальному законодавстві (зокрема у сфері виконавчого провадження та гарантування вкладів) законодавець іноді прямо вказує на недійсність таких правочинів, що наближає їх до конструкції абсолютної недійсності. Таким чином, фrawdаторність демонструє змішану модель недійсності, яка залежить від процесуального контексту її встановлення.

КОВБАН А.В., кандидат юридичних наук, доцент: шановний Миколо Юрійович! У презентації Ви акцентували увагу на тому, що фrawdаторні правочини можуть розглядатися як самостійна правова конструкція. Водночас у сучасній цивілістичній доктрині переважає підхід, відповідно до якого вони розглядаються як різновид правочинів із дефектом. Якою є Ваша наукова позиція щодо цього питання?

САМОХ М.Ю. Дякую за запитання. У дисертаційному дослідженні підтримано підхід, відповідно до якого фrawdаторний правочин доцільно розглядати не лише як окремий прояв недійсного правочину або правочину з дефектом, а й як самостійну цивілістичну конструкцію, що має специфічну правову природу та особливу мету – заподіяння шкоди кредитором чи уникнення виконання майнового обов'язку. Водночас фrawdаторність справді тісно пов'язана із категорією дефектності правочину, оскільки порушує принципи добросовісності, справедливості та належного здійснення цивільних прав. Саме тому у роботі обґрунтовується комплексний підхід, за якого фrawdаторний правочин одночасно розглядається і через призму недійсності правочинів, і як окремий механізм захисту прав та інтересів кредиторів.

СОРОКА І.І., доктор філософії: шановний Миколо Юрійович! У межах Вашого дисертаційного дослідження чи вдалося Вам визначити момент, з яким безпосередньо пов'язаний прояв фrawdаторності правочину: момент виникнення зобов'язання, момент пред'явлення позову кредитором, відкриття виконавчого провадження чи безпосередньо момент вчинення самого правочину?

САМОХ М.Ю. Дякую за запитання. На мою думку, фrawdаторність проявляється саме у момент вчинення правочину, оскільки саме в цей момент

боржник реалізує свій намір щодо заподіяння шкоди кредиторю або уникнення належного виконання зобов'язання. При цьому суб'єктивний умисел боржника може виникати значно раніше, зокрема, на стадії усвідомлення можливих майнових претензій чи ризику примусового виконання зобов'язання. Однак юридично значимий прояв фраздаторності відбувається саме через укладення відповідного правочину та його зовнішню об'єктивацію у певній правовій формі – договорі, акті відчуження майна чи іншому юридичному документі.

Водночас виникнення зобов'язання, пред'явлення позову або відкриття виконавчого провадження можуть виступати важливими фактичними обставинами для встановлення недобросовісної поведінки боржника та оцінки його дій судом, однак самі по собі не визначають момент виникнення фраздаторності. Саме тому у роботі акцентовано увагу на необхідності дослідження як суб'єктивних, так і об'єктивних ознак правочину в сукупності.

Після відповідей на запитання слово було надано науковому керівнику кандидату юридичних наук, доценту Світлані Степанівні Мирзі, яка дала оцінку дисертанту: Самох Микола Юрійович, працюючи над дисертацією, зарекомендував себе як талановитий і цілеспрямований дослідник. Микола Юрійович володіє глибокими знаннями з обраної спеціальності, методикою наукових досліджень, вільно володіє українською мовою. Чинником досягнення результатів дисертаційного дослідження було також те, що аспірант має аналітичний склад розуму, вміє чітко висловлювати свої думки, обґрунтовуючи власну позицію, володіє навичками роботи з інформаційними базами даних.

Самох Микола Юрійович відповідальний, дисциплінований, має високу працездатність і прагнення до самовдосконалення. Активно бере участь у науковому житті кафедри. Микола Юрійович є кваліфікованим фахівцем і має всі необхідні якості для успішного проведення дисертаційного дослідження. Окремо слід відзначити, що Микола Юрійович є провідним адвокатом-практиком, який безпосередньо здійснює професійну діяльність у сфері вирішення спорів, пов'язаних із фраздаторними правочинами, захистом прав кредиторів та процедурами банкрутства (неплатоспроможності). Практичний досвід супроводження відповідних категорій справ у судах дозволяє йому ґрунтовно поєднувати теоретичні положення цивільного права із актуальними потребами правозастосовної практики. Це, у свою чергу, забезпечує високий рівень практичної цінності дисертаційного дослідження, його актуальність та орієнтованість на вирішення реальних проблем сучасного цивільного обороту і судової практики.

Аналіз змісту дисертаційного дослідження, процесу роботи над дисертацією та виконання освітньо-наукової програми дає підстави дійти висновку, що Самох Микола Юрійович на високому фаховому рівні здійснив самостійне наукове дослідження, яке є завершеною науковою працею та має важливе теоретичне і

практичне значення для розвитку вітчизняної правничої науки. Рівень підготовки здобувача, його наукова зрілість, обсяг опрацьованого матеріалу та сформульовані наукові положення свідчать про готовність Миколи Юрійовича до атестації на здобуття ступеня доктора філософії.

Науковий керівник висловила подяку всім присутнім за увагу до дисертаційного дослідження, підтримку здобувача та активне обговорення результатів наукової роботи.

Під час наукової дискусії учасниками публічної презентації надано свої думки і міркування, щодо представленого на розгляд дослідження.

ГАЛУНЬКО В.М., доктор юридичних наук, професор: Микола Самох виходить на захист із ґрунтовним та якісно підготовленим дисертаційним дослідженням. Обрана тема є надзвичайно актуальною в сучасних умовах, оскільки порушені у роботі проблеми мають системний характер і стосуються важливих аспектів правового регулювання в приватному праві.

Хочу висловити Вам щиру подяку за те, що, незважаючи на складні обставини, в яких сьогодні перебуває Україна, наукова діяльність продовжує активно розвиватися, а молоді науковці здійснюють актуальні дослідження та гідно представляють їх до захисту. Підтримую представлену дисертаційну роботу та бажаю Вам успішного захисту, подальших наукових здобутків і професійного розвитку.

ДЕНИСОВА А.В., доктор юридичних наук, професор: представлена дисертаційна робота справляє позитивне враження, є надзвичайно актуальною, своєчасною, самостійною та має вагомое теоретичне і практичне значення. У дослідженні ґрунтовно опрацьовано наукові джерела, нормативну базу та сучасні підходи до вирішення окресленої проблематики. Окрім цього, хочу висловити щиру вдячність за проведену наукову роботу та відзначити, що навіть у цей складний для держави період українська наука продовжує свій розвиток. Завдяки наполегливості та відповідальності здобувачів наукові дослідження не припиняються, а результати їхньої праці знаходять належне визнання під час захистів дисертацій. Бажаю Вам успішного захисту, подальших наукових досягнень і професійної реалізації.

МАКОВІЙ В.П., кандидат юридичних наук, професор: Дисертаційне дослідження на тему «Фраудаторні правочини: проблеми теорії та практики» є ґрунтовною, самостійною та завершеною науковою працею, у якій комплексно досліджено одну з найбільш актуальних і водночас недостатньо розроблених проблем сучасного приватного права. Автором здійснено всебічний аналіз правової природи фраудаторних правочинів, їх історичного розвитку, місця у системі цивільно-правових конструкцій та особливостей правозастосування у цивільному, господарському судочинстві й процедурах банкрутства (неплатоспроможності). Особливої уваги заслуговує те, що у роботі вдало

поєднано теоретичні положення цивілістичної доктрини із сучасною судовою практикою Верховного Суду та європейськими правовими підходами, що дозволило сформулювати низку науково обґрунтованих висновків і практичних рекомендацій щодо вдосконалення цивільного законодавства України та законодавства у сфері банкрутства. Дисертант аргументовано доводить необхідність нормативного закріплення поняття фраздаторного правочину, визначення його ознак, критеріїв фраздаторності та спеціальних механізмів оспорювання, що має важливе значення для забезпечення правової визначеності та ефективного захисту прав кредиторів. Робота характеризується належним рівнем наукової новизни, логічною структурою, послідовністю викладу матеріалу та високим ступенем практичної спрямованості. Загалом дисертація справляє позитивне враження, відповідає вимогам, що ставляться до наукових робіт на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», а її автор заслуговує на присудження відповідного наукового ступеня.

СОБКО Г.М., доктор юридичних наук, професор: дисертація на тему «Фраздаторні правочини: проблеми теорії та практики» є актуальним, комплексним і змістовним науковим дослідженням, присвяченим одній із найбільш дискусійних проблем сучасного цивільного права та законодавства у сфері банкрутства (неплатоспроможності). У роботі автором продемонстровано високий рівень теоретичної підготовки, здатність до самостійного наукового аналізу та вміння критично осмислювати сучасні підходи до розуміння природи фраздаторних правочинів. Позитивним аспектом дослідження є те, що дисертант не обмежився виключно аналізом національного законодавства та судової практики, а здійснив порівняльно-правове дослідження відповідних правових конструкцій у європейській правовій традиції, що дозволило більш глибоко розкрити сутність інституту фраздаторності та визначити перспективи його подальшого розвитку в Україні. Значну наукову цінність мають висновки автора щодо розгляду фраздаторного правочину крізь призму принципу добросовісності та заборони зловживання правом, а також запропоновані підходи до вдосконалення механізму судового захисту кредиторів. Особливої уваги заслуговує проведений аналіз практики Верховного Суду, який дозволив виявити тенденції розвитку національної доктрини фраздаторності та окреслити проблеми неоднорідності правозастосування. Робота характеризується чіткою структурою, логічністю викладу, належним рівнем аргументації та практичною спрямованістю сформульованих пропозицій. Загалом дисертаційне дослідження відповідає встановленим вимогам до наукових робіт такого рівня, а його автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

РЕЗНІЧЕНКО С.В., кандидат юридичних наук, професор: шановний здобувач, дисертаційна робота справляє позитивне враження, оскільки вирізняється високим рівнем актуальності, своєчасністю порушених у ній проблем та належним ступенем самостійності проведеного дослідження. Її наукова цінність

підтверджується вдалим поєднанням ґрунтовної теоретичної основи із практичною спрямованістю сформульованих положень і висновків. Особливо слід відзначити системний підхід автора до здійснення наукового дослідження, починаючи від обґрунтованого вибору теми, чіткого визначення мети та завдань роботи, комплексного опрацювання наукових джерел і нормативної бази, до акцентування уваги на найбільш актуальних аспектах проблематики з урахуванням сучасних викликів та тенденцій розвитку правозастосовної практики. Водночас тематика дослідження має значний потенціал для подальших наукових розвідок і розвитку окремих напрямів дослідження у майбутньому. Переконаний, що представлена дисертаційна робота є належним науковим дослідженням, а її автор заслуговує на успішний захист.

ДОМБРОВАН Н.В., кандидат юридичних наук, доцент: шановний Микола Юрійович, сьогоднішній день є одним із ключових та відповідальних етапів у проходженні атестації Вашої дисертаційної роботи. Представлене дослідження справляє позитивне враження, є цілісним, завершеним та належним чином підготовленим для подальшого проходження всіх етапів наукової атестації. У роботі простежується ґрунтовний науковий підхід, належний рівень теоретичної підготовки та вміння комплексно досліджувати актуальні правові проблеми.

Хочу висловити Вам підтримку та побажати впевненості у власних силах, успішного захисту, подальших наукових здобутків і професійного розвитку. Переконаний, що результати Вашого дослідження матимуть важливе значення як для науки, так і для практики.

ТЕСЛЮК І.О., кандидат юридичних наук: хочу з особливою увагою відзначити комплексний, послідовний та ретельно продуманий підхід до проведення наукового дослідження, який охоплює всі ключові етапи підготовки дисертаційної роботи. Насамперед заслуговує на схвалення вдалий вибір теми дослідження, що свідчить про глибоке розуміння актуальних проблем сучасної юридичної науки, здатність бачити перспективні напрями наукового пошуку та орієнтуватися у сучасних викликах правозастосовної практики. Не менш важливим є чітке формулювання мети й завдань дослідження, логічна побудова структури роботи та змістовне опрацювання основних теоретичних положень, які стали надійним підґрунтям для подальших наукових висновків і практичних рекомендацій.

Окремо слід підкреслити вміння автора акцентувати увагу на найбільш актуальних питаннях, що відповідають сучасним суспільним потребам і тенденціям розвитку правової системи України. Це свідчить про високий рівень наукової зрілості, аналітичного мислення та здатність адаптувати дослідження до реалій сьогодення. Водночас обрана проблематика має значний потенціал для подальших наукових розвідок, розвитку окремих теоретичних положень та поглиблення дослідження у майбутньому. Переконана, що завдяки такій ґрунтовній та всебічній підготовці захист дисертаційної роботи відбудеться

успішно, а результати дослідження матимуть важливе значення для подальшого розвитку юридичної науки та практики.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації на тему «Фраудаторні правочини: проблеми теорії та практики», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Обґрунтування вибору теми дослідження. Сучасний розвиток приватноправових відносин в Україні супроводжується істотним ускладненням механізмів цивільного обороту, активізацією майнових трансакцій та зростанням кількості спорів, пов'язаних із недобросовісним здійсненням суб'єктивних цивільних прав. Однією з найбільш складних і водночас недостатньо врегульованих проблем сучасного цивільного права є проблема укладання фраудаторних правочинів, які формально відповідають вимогам закону, однак фактично спрямовані на заподіяння шкоди майновим інтересам кредиторів шляхом недобросовісного відчуження активів боржника.

Особливої актуальності ця проблема набуває в умовах економічної нестабільності, збільшення кількості процедур банкрутства (неплатоспроможності), зростання кредитних зобов'язань та активного використання боржниками правових конструкцій для уникнення виконання своїх обов'язків. У сучасній правозастосовній практиці фраудаторні правочини дедалі частіше виступають інструментом приховування майна, виведення активів або створення штучної неплатоспроможності, що негативно впливає на стабільність цивільного обороту та ефективність механізмів судового захисту прав кредиторів.

Попри значний розвиток судової практики, вітчизняне цивільне законодавство не містить легального визначення фраудаторного правочину, не закріплює його ознак та спеціальних критеріїв правової кваліфікації. Відсутність нормативного врегулювання зумовлює неоднозначність доктринальних підходів і суперечливість судової практики щодо визначення правової природи таких правочинів, підстав їх недійсності та правових наслідків визнання недійсними.

Проблематика фраудаторності перебуває на межі кількох фундаментальних інститутів приватного права: недійсності правочинів, зловживання правом, добросовісності учасників цивільних правовідносин, захисту прав кредиторів та процедур банкрутства. Саме тому її дослідження має не лише прикладне, а й суттєве теоретичне значення для розвитку сучасної цивілістичної доктрини.

Актуальність теми дослідження також обумовлена необхідністю гармонізації українського законодавства із сучасними європейськими підходами до захисту прав кредиторів та забезпечення принципів добросовісності, справедливості й правової визначеності у приватноправових відносинах. Особливого значення набуває вироблення єдиних критеріїв відмежування фраудаторних правочинів від суміжних правових конструкцій, насамперед фіктивних та удаваних правочинів, а

також визначення особливостей застосування наслідків їх недійсності у позаконкурсному та конкурсному провадженнях.

Науковим підґрунтям для підготовки зазначеної роботи стали наукові праці таких вітчизняних та зарубіжних вчених, як: О. Бондаренко, В. Борисова, А. Вокер, А. Вотсон, Л. Грабован, М. Гурин, І. Давидова, О. Дзера, В. Дришлюк, В. Жорнокуй, О. Коссак, В. Крат, Н. Кузнецова, В. Луць, В. Маковій, С. Мирза, Р. Поляков, Б. Поляков, С. Резніченко, І. Спасибо-Фатєєва, Р. Стефанчук, Р. Таш'ян, Є. Харитонов, О. Харитонова, Р. Циммерманн та інші.

Водночас, незважаючи на наявність значної кількості наукових праць, проблема фродакторних правочинів залишається недостатньо дослідженою у вітчизняній юридичній науці. У сучасній цивілістиці відсутній єдиний підхід до визначення правової природи фродакторного правочину, критеріїв його кваліфікації, співвідношення із суміжними інститутами та особливостей застосування наслідків недійсності. Недостатній рівень теоретичного осмислення відповідної проблематики негативно впливає на єдність судової практики та ефективність захисту прав кредиторів.

Зазначені обставини зумовлюють необхідність комплексного наукового дослідження фродакторних правочинів, їх правової природи, ознак, підстав недійсності та механізмів судового захисту.

Зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до положень Стратегії національної безпеки України (Указ Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020) та Стратегії розвитку наукової діяльності Національної академії правових наук України на 2016-2020 рр. (затвердженою загальними зборами НАПрН України 3 березня 2016 р.). Робота відповідає Національній стратегії у сфері прав людини на 2021-2023 роки (затверджена указом Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021); Пріоритетним напрямом розвитку науки і техніки та інноваційної діяльності (відповідно до Закону України від 12 січня 2023 року № 2859-ІХ зі змінами); Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки (наказ МВС України від 11 червня 2020 р. № 454), а також в межах науково-дослідних робіт Одеського державного університету внутрішніх справ «Пріоритетні напрямки розвитку реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі» (державний реєстраційний номер № 0123U103538), та згідно з планом науково-дослідницької роботи кафедри кафедри цивільно-правових дисциплін «Євроінтеграційні тенденції захисту приватних інтересів у правоохоронній діяльності» (державний реєстраційний номер № 0123U103596). Тему дисертації затверджено Вченою радою Одеського державного університету внутрішніх справ 29 вересня 2022 року (протокол № 1).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є комплексне теоретико-правове дослідження фродакторних правочинів, визначення

їх правової природи, ознак, підстав та наслідків недійсності, аналіз особливостей судової практики щодо їх оспорювання, а також формулювання пропозицій щодо вдосконалення цивільного законодавства України та законодавства у сфері банкрутства (неплатоспроможності).

Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання**:

- дослідити генезис інституту фrawdаторних правочинів та особливості його розвитку в римському праві й сучасних європейських правових системах;
- визначити правову природу фrawdаторних правочинів та їх місце у системі цивільного права України;
- встановити основні ознаки фrawdаторного правочину та критерії його відмежування від фіктивних і удаваних правочинів;
- дослідити співвідношення інституту фrawdаторності з принципами добросовісності та недопустимості зловживання правом;
- проаналізувати особливості визнання фrawdаторних правочинів недійсними у цивільному, господарському та конкурсному провадженнях;
- дослідити правові наслідки недійсності фrawdаторних правочинів;
- систематизувати актуальну судову практику щодо визнання фrawdаторних правочинів недійсними;
- сформулювати пропозиції щодо вдосконалення цивільного законодавства України та законодавства про банкрутство.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі укладення, виконання та оспорювання фrawdаторних правочинів.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні проблеми визнання фrawdаторних правочинів недійсними у цивільному праві України та банкрутстві (неплатоспроможності).

Методи дослідження обрані з урахуванням поставленої мети та окреслених завдань дослідження. Методологічну основу дослідження становить сукупність загальнонаукових та спеціально-правових методів пізнання. Діалектичний метод використано для дослідження генезису та еволюції інституту фrawdаторних правочинів (підрозділ 1.1). Порівняльно-правовий метод застосовано при аналізі зарубіжного досвіду правового регулювання фrawdаторних правочинів, а також для відмежування фrawdаторних правочинів від суміжних правових конструкцій (підрозділ 2.1., 2.2). Системно-структурний метод використано для визначення місця інституту фrawdаторності у системі цивільного права (підрозділ 1.3., 2.2., 2.3.). Формально-юридичний метод застосовано під час аналізу норм цивільного та господарського законодавства України (розділи 1-3). Метод правового моделювання використано для формулювання пропозицій щодо вдосконалення законодавства України у сфері захисту прав кредиторів (підрозділ 3.1., 3.2.).

Нормативно-правову та теоретичну основу дисертаційного дослідження становлять Конституція України, Цивільний кодекс України, Господарський процесуальний кодекс України, Цивільний процесуальний кодекс України, Кодекс

України з процедур банкрутства, закони і підзаконні нормативно-правові акти України станом на 05 травня 2026 року, міжнародно-правові акти, практика Верховного Суду, Конституційного Суду України.

У роботі також використано результати наукових досліджень, висвітлені у вітчизняній та зарубіжній юридичній літературі з цивільного права, господарського права, цивільного процесуального права та господарського процесуального права, а також праці, присвячені проблематиці недійсності правочинів, захисту прав кредиторів, принципу добросовісності та протидії зловживанню правом у приватноправових відносинах.

Емпіричною основою дослідження є матеріали власної адвокатської практики, а також матеріали судової практики, розміщені в ЄДРСР України.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному теоретико-правовому осмисленні фраздаторних правочинів як самостійної цивілістичної категорії, визначенні їх правової природи та особливостей недійсності, а також у розробленні пропозицій щодо вдосконалення цивільного законодавства України.

Проведене дослідження дозволило обґрунтувати нові положення, висновки і рекомендації, що мають як теоретичне, так і практичне значення, зокрема:

уперше:

- обґрунтовано доцільність розгляду фраздаторного правочину як самостійної правової категорії, спрямованої на захист прав кредитора в умовах недобросовісної поведінки боржника;

- запропоновано авторське визначення фраздаторного правочину як правочину, вчиненого боржником на шкоду майновим інтересам кредитора шляхом зловживання правом, що зумовлює необхідність застосування наслідків його недійсності незалежно від формальної відповідності вимогам законодавства;

- доведено, що інститут недійсності правочинів виконує не лише відновлювальну, але й превентивну функцію у механізмі захисту цивільних прав;

удосконалено:

- наукові підходи щодо відмежування фраздаторних правочинів від фіктивних та удаваних, зокрема, шляхом визначення ключового критерію – характеру спрямованості волевиявлення сторін на недобросовісне заподіяння шкоди кредиторів;

- класифікацію правових наслідків недійсності фраздаторних правочинів, які запропоновано поділяти на реституційні, компенсаційні, охоронні та спеціальні конкурсні наслідки;

- підхід до застосування принципу добросовісності (п. 6 ст. 3 ЦК України) та недопустимості зловживання правом (ч. 3 ст. 13 ЦК України) як як самостійних матеріально-правових підстав для визнання правочину недійсним у разі його фраздаторного характеру;

- наукове бачення необхідності відмови від подвійної кваліфікації правочинів (як фіктивних так і фраздаторних) на користь застосування конструкції зловживання правом при порушенні принципу добросовісності;

набуло подальшого розвитку:

- теоретичне положення щодо застосування інституту недійсності правочинів як ефективного механізму захисту прав кредиторів у господарських, цивільних спорах та процедурах банкрутства (неплатоспроможності);

- наукові підходи щодо визначення ролі суду у встановленні фраздаторності правочину через оцінку добросовісності сторін, економічної доцільності правочину та реальності його правових наслідків;

- систематизація практики Верховного Суду за 2018–2026 роки щодо визнання недійсними фраздаторних правочинів у конкурсному та позаконкурсному провадженнях на підставі загальних засад цивільного законодавства та спеціальних підстав, притаманних процедурах банкрутства (неплатоспроможності).

Практичне значення отриманих результатів у тому, що результати дисертації (висновки, пропозиції, рекомендації) можуть бути використані:

- у науковій діяльності – як теоретичну та методологічну основу для подальших наукових досліджень проблем недійсності фраздаторних правочинів, захисту прав кредиторів, застосування принципу добросовісності та протидії зловживанню правом у цивільних і господарських правовідносинах (акт впровадження в наукову діяльність Одеський державний університет внутрішніх справ від 17 квітня 2026 р.);

- у навчальному процесі – під час підготовки навчально-методичних матеріалів та проведення навчальних занять із дисциплін «Цивільне право», «Цивільний процес», «Господарське процесуальне право», «Приватне право: практика тлумачення та правозастосування», «Правове регулювання господарських відносин», «Цивільне право та процес», «Проблеми правозастосування при вирішенні цивільних спорів» (акт впровадження в освітній процес Одеський державний університет внутрішніх справ від 17 квітня 2026 р.);

- у правотворчій діяльності – під час удосконалення положень цивільного, господарського та процесуального законодавства України у сфері регулювання недійсності фраздаторних правочинів, захисту прав кредиторів та запобігання недобросовісному відчуженню майна боржника;

- у правозастосовній сфері – як теоретико-практичні рекомендації для підвищення ефективності судового захисту прав кредиторів у цивільних і господарських спорах та справах про банкрутство (неплатоспроможність), пов'язаних із визнанням недійсними фраздаторних правочинів, а також для формування єдності судової практики щодо застосування принципів добросовісності, розумності та справедливості у приватноправових відносинах

(акт впровадження у практичну діяльність від 17 квітня 2026 р., довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження від 30 квітня 2026 р.).

Особистий внесок здобувача. Усі сформульовані у дисертації положення, висновки та рекомендації ґрунтуються на власних наукових результатах і дослідженнях здобувача.

Апробація і впровадження результатів дослідження. Основні положення дисертації, отримані висновки і пропозиції автором висвітлювалися і обговорювалися на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях і круглих столах: II Міжнародній науково-практичній конференції «Scientific research in the modern world» (м. Торонто, 07-09 грудня 2022 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Вплив інтеграційних тенденцій на розвиток національного права» (м. Одеса, 31 березня 2023 р.); V Міжнародній науково-практичній конференції «Scientific development in a changing world» (м. Львів, 11-13 травня 2026 р.).

Публікації. Основні положення дисертаційної роботи опубліковано у 7 наукових працях, з яких 4 – статті в наукових фахових виданнях України, 3 тезах матеріалів конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація композиційно складається з анотації, вступу, трьох розділів, що включають 8 підрозділів, висновків, списку використаних джерел, що включає 170 найменувань, 3 додатки. Повний обсяг дисертації становить 227 сторінок, з яких: основний текст 202 сторінки, список використаних джерел – 17 сторінок, додатки – 8 сторінок.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Самох М.Ю. Генезис фраздаторних правочинів. *Південноукраїнський правничий часопис*. № 1, 2024. С. 195-199.
2. Самох М.Ю. Фраздаторні та фіктивні правочини: порівняльно-правовий аспект. *Південноукраїнський правничий часопис*. № 4, 2024. С. 51-56.
3. Самох М.Ю. Визнання правочинів недійсними як спосіб захисту порушених прав та інтересів. *Юридичний бюлетень*. № 37, 2025. С. 44-53.
4. Самох М.Ю. Наслідки недійсності правочинів, спрямованих на заподіяння шкоди правам та майновим інтересам кредитора. *Наукові перспективи. Серія «Право»*. 2025. № 8 (62). С. 1187-1200.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Мирза С.С., Самох М.Ю. Юридична характеристика фраздаторних правочинів. *Scientific research in the modern world* : матеріали II Міжнарод. наук.-практ. конф., 7-9 груд. 2022 р. Торонто, Канада : наук.-видавнич. центр «Sci-conf.com.ua» Perfect Publishing, 2022. С. 69-73.

інтеграційних тенденції на розвиток національного права : матеріали Міжнарод. наук.-практич. конф., 31 берез. 2023 р. Одеса: ОДУВС, 2023. С. 150-151.

7. Самох М.Ю. Укладання фраздаторних правочинів як одна із форм зловживання правом та порушення принципу добросовісності. *Scientific development in a changing world* : матеріали V Міжнарод. наук.-практ. конф., 11-13 травня 2026 р. Львів : наук.-видавнич. центр «Sci-conf.com.ua», 2026. С. 1215-1221.

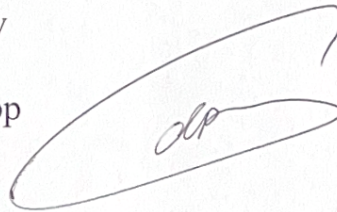
УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Самоха Миколи Юрійовича на тему: «Фраздаторні правочини: проблеми теорії та практики».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів Самохом Миколою Юрійовичем дисертаційне дослідження відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

3. Рекомендувати дисертацію Самоха Миколи Юрійовича на тему: «Фраздаторні правочини: проблеми теорії та практики» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Головуючий на засіданні
кафедри цивільно-правових дисциплін
інституту права та безпеки
Одеського державного університету
внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, професор

Віктор МАКОВІЙ